



Toespraak door Jan Peumans Vlaams Parlementsvoorzitter

21 oktober 2011

Toespraak tot studenten Politieke en Sociale Wetenschappen en Rechten, Universiteit van Luik

Geachte aanwezigen,
Beste vrienden,

Vooraleer ik aan mijn uiteenzetting begin, zou ik enkele woorden van dank willen uitspreken. In de eerste plaats dank ik de universiteit van Luik om mij de kans te geven mijn visie over onze regio's en België uiteen te zetten. Voor mij blijft een open dialoog tussen Vlamingen en Franstaligen essentieel, en ik hoop daar vandaag mijn steentje aan te kunnen bijdragen.

Maar ik zou ook jullie willen bedanken.

Jullie zijn allemaal jonge mensen, studenten Politieke Wetenschappen, Rechten, Sociale wetenschappen. Op een dag zal het aan jullie zijn. Op een dag zullen jullie het roer overnemen. Jullie zijn de toekomst van Wallonië, en daarom is het voor mij cruciaal dat ik – in alle openheid – mijn verhaal kan vertellen. Voor sommigen onder u zal dat verhaal vreemd klinken. Misschien zal het u tegen de borst stoten, en vermoedelijk zullen velen onder u het met mij oneens zijn. En dat is uw goed recht. Maar het feit dat u bereid bent om naar mij te luisteren, en samen met mij in debat te treden, is het bewijs dat Vlamingen en Walen nog steeds samen een toekomst kunnen uitbouwen.

Nu beseft ik ook wel dat mijn partij in Wallonië geen al te goede naam heeft. Wij verdelen de samenleving. Wij zetten de mensen tegen elkaar op. Wij steken mensen in vakjes. We maken karikaturen van mensen. Hardwerkende Vlamingen en luie Walen, zo zien wij België. Tenminste, dat is toch het beeld van onze partij dat ik krijg als ik de Franstalige kranten lees. België heeft geen problemen, het enige probleem in België is de N-VA zelf, die maken die problemen. Laat mij eerlijk en bot zijn, dat is wishful thinking waarbij het symptoom van de kwaal aanzien wordt als de oorzaak van de kwaal.

Ik geloof ook helemaal niet in die onzin van de luie Waal. Sterker nog, ik heb bewondering voor Wallonië. Ik heb ooit eens gezegd in een interview dat ik in een volgend leven graag gereïncarneerd zou willen worden als een Waal, en ik meen dat. Wallonië heeft zoveel om trots op te zijn, en zoveel om jaloers op te zijn. Ik kom vaak in Wallonië, het is ook op een steenworp van mijn voorkeur. Ik woon in het mooie Riemst, vlakbij de taalgrens – een

kwartier van Liège. En telkens weer ben ik aangenaam verrast door de gastvrijheid van de mensen, de warmte van de gemeenschap en de natuurpracht.

En soms word ik ook herkend door de mensen, en dan klampen ze mij aan. En steeds komen dan dezelfde vragen terug:

Wat heb ik toch tegen Franstaligen?

Waarom wil ik dit kleine landje toch opdelen?

Wat hebben Vlamingen toch tegen Franstaligen?

Eigenlijk zijn het niet echt vragen, de meeste mensen die ik tegenkom willen ook niet echt een antwoord. Ze willen vooral hun bezorgdheid uitdrukken en duidelijk maken dat ook de Franstaligen verandering willen. En ik denk dat ze gelijk hebben.

Daarom wil ik duidelijk zeggen dat het Vlaamse verlangen naar meer autonomie niet ingegeven is door een historische wrok voor het 'aangedane leed' in het verleden. Evenmin is het een reactie op de vermeende culturele dominantie van de Franstaligen of de achteruitstelling van het Vlaamse volk. Vlamingen die vandaag nog doen alsof ze onderdrukt worden, maken zichzelf iets wijs. Meer nog, Vlaanderen staat vandaag relatief sterk en heeft de morele plicht om solidair te zijn met zijn burens. Groepsegoïsme mag nooit een drijfveer zijn.

Maar waarom willen Vlamingen dan wel autonomie? Het antwoord is simpel, maar fundamenteel. De drijfveer voor het Vlaamse autonomiestreven is het zoeken naar democratisch en doeltreffend bestuur. Voor Vlamingen én Franstaligen.

België ontstond in 1830 als een Franstalige natie, geleid door een Franstalige elite die haar politieke dominantie over de meerderheid van Franskundige, arme Vlamingen kon bestendigen door het cijnskiesrecht. Dat cijnskiesrecht sloot de Vlamingen uit van het democratische proces, en veroordeelde hen tot de sociale en culturele marginaliteit. De Vlaamse Beweging begon dan ook als een hervormingsbeweging.

Het was niet de ambitie van de Vlaamse Beweging om Vlaanderen af te scheiden van België, maar om de Belgische democratie te herdefiniëren zodat Vlamingen als gelijke burgers konden deelnemen aan het democratische proces. De invoering van het algemeen meervoudig stemrecht in 1893 bracht de Vlaamse massa in de Belgische democratie, waarmee de strijd voor gelijkberechtiging begon, de strijd voor het doorbreken van de linguïstieke, en dus sociale, barrières, de strijd voor sociale rechtvaardigheid.

Professor Herman Van Goethem van de universiteit van Antwerpen noemt de invoering van het algemeen stemrecht de eerste barst in België, het kruispunt waar de Vlaamse en Franstalige wegen scheidden. Want de Vlaamse Beweging faalde in haar opzet om de Belgische democratie te herdefiniëren. De Franstalige politieke elite aanvaardde de hervormingen slechts met tegenzin, en probeerde de gevolgen ervan steeds te temperen, wat leidde tot de radicalisering van de Vlaamse publieke opinie.

Wantrouwen tegenover hervormingen is een eerste constante in de Belgische politieke geschiedenis. En de motor van dat wantrouwen is de Franstalige vrees om binnen België geminoriseerd te worden door de Vlaamse meerderheid.

Het antwoord op die vrees heeft steeds de vorm aangenomen van politieke beschermingsmechanismen: de aanvankelijke keuze van de Franstaligen voor het territorialiteitsprincipe boven het personaliteitsprincipe, met de taalgrens tot gevolg, de politieke pariteit, de verschillende dubbele tweederde meerderheden, de grondwetsartikelen, de bijzondere meerderheidswetten, de alarmbelprocedures, de belangenconflicten ... In plaats van één Belgische democratie te creëren, waar Vlamingen en Franstaligen verenigd waren als één volk, creëerde men een eigen Franstalige democratie in een poging de Vlaamse meerderheid te counteren. Deze Franstalige democratie entte zich op de Belgische natie, met als gevolg dat Vlaanderen zich van een cultuurgemeenschap ontwikkelde tot een subnatie, en vervolgens tot een tegennatie. Het land splitte in twee volkeren uiteen. Het was de Franstalige socialistische voorman Jules Destrée die reeds in 1912 in een brief aan Albert I de beruchte woorden 'Sire, il n'y a pas de Belges' neerschreef.

België is vandaag geen democratie meer. Het is een democratisch Tweestromenland. Er is in dit land een Vlaamse democratie, en een Franstalige democratie. Elk van die twee democratieën heeft haar eigen partijen, haar eigen media, haar eigen sociale en politieke consensus en, door de federalisering, haar eigen politieke instellingen. Als Europees commissaris Karel De Gucht zegt dat België geen democratie is, maar een permanente

diplomatieke conferentie tussen twee staten, is dat geen Vlaams-nationalistische propaganda, maar een nuchtere vaststelling. Dit land bestaat uit twee democratieën. Deze realiteit wordt versterkt doordat de politieke centra van deze twee democratieën ver van elkaar verwijderd liggen. In Vlaanderen bestaat er een meerderheidsdenken dat de rol van de overheid beperkt moet zijn in zowel de economie als de samenleving, dat de markt en de gemeenschap hun werk moeten doen en de overheid deze werking enkel mag ondersteunen. In Franstalig België bestaat er echter een meerderheidsdenken dat de overheid niet enkel een actieve rol moet spelen in de economie en de samenleving, maar dat de overheid beide ook moet reguleren, of zelfs beheersen.

Na federale verkiezingen, komen deze twee democratieën samen om te onderhandelen over de vorming van een federale regering. En dat botst. Vlaanderen wil een strikt migratiebeleid, met duidelijke voorwaarden, rechten en plichten. Franstalig België is voorstander van een coulant open grenzen beleid dat geen enkele Vlaamse partij aan haar achterban verkocht krijgt. Als de Brusselse burgemeester bendes gewapend met Kalashnikovs 'fait divers' noemt, kijkt heel Vlaanderen vol verontwaardiging naar haar hoofdstad. Als Vlaanderen het jeugdsanctierecht wil invoeren omdat men jongeren voor hun verantwoordelijkheid wil plaatsen, spreekt Franstalig België schande dat wij de bescherming van het kind opgeven. Als in Vlaanderen wordt gezegd dat men eens naar Duitsland moet kijken, waar men de interim-arbeid versoepelt, de werkloosheidsuitkeringen hervormt en de stijgende loonkosten aanpakt, waar men pijnlijke maar noodzakelijke besparingen doorvoert, dan steigert Franstalig België. Sociale bloedbaden! Groepsegoïsme! Het resultaat van die clash van visies, is een beleid dat niemand wil en waarbij veel te weinig gebeurt, en een land met de hoogste belastingsdruk én de hoogste schuldgraad ter wereld.

De Belgische staatstructuur kampt met een enorm democratisch deficit. Een deficit dat het gevolg is van al de mechanismen die ooit werden ingevoerd om de Franstalige minderheid te beschermen, maar nu gebruikt worden om de democratie te beknotten. We leven in dit land in een gedwongen consensus. Het recente communautaire akkoord is daar een voorbeeld van. Dat is geen goed akkoord. Dat is geen echte hervorming. Dat is de toegeving van alle Vlaamse partijen minus de N-VA om zich neer te leggen bij het weinige dat de Franstalige partijen bereid zijn toe te laten. Maar het valt tegenover het Vlaamse electoraat niet te verantwoorden, dat zij nooit het beleid krijgen waar zij voor stemmen. Sterker nog, de Vlamingen krijgen nu zelfs een regering die niet eens gesteund wordt door een Vlaamse meerderheid. Dat is een democratie onwaardig.

Wij zijn er van overtuigd zijn dat wij in Vlaanderen een beleid kunnen voeren, dat beantwoordt aan de Vlaamse consensus. Wij willen de werkgelegenheid significant verhogen door komaf te maken met de wirwar aan banenplannen, door sterk in te zetten op activering, door sommige werkloosheidsuitkeringen te beperken in de tijd, door de werkloosheidsval weg te werken en werken echt lonend te maken. Wij willen de economie stimuleren door de veelheid aan subsidies te vervangen door een lineaire verlaging van de vennootschapsbelasting, door werkgevers te stimuleren meer jobs te creëren via een drastische loonlastenverlaging, minder overheidsregulering, liberalisering van sectoren zoals energie en de spoorwegen, ... Dat is het beleid waarmee wij de Vlaamse economie kunnen klaarmaken voor de 21ste eeuw. En dat is het beleid dat wij in België niet kunnen voeren. Door het gewicht van de besluitvorming bij de deelstaten te leggen, verhogen wij niet enkel de democratische legitimiteit, maar versterken wij ook onze regio's economisch. Meer autonomie zal Wallonië toelaten door een aangepast beleid haar positie als een economische sterke, sociaal rechtvaardige en rijke gemeenschap te herwinnen. Wallonië heeft de bevoegdheden nodig om een beleid te voeren dat het welvaarts- en werkgelegenheidsverschil tussen Wallonië en Vlaanderen verkleint. Wallonië heeft nood aan een aangepast arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid, aan een eigen fiscaal beleid, en aan een dynamisch cultuur van ondernemerschap en innovatie. Het is mijn overtuiging dat als Wallonië die bevoegdheden krijgt, de echte economische relance zal beginnen. En daarmee zijn wij aan de tweede constante in de Belgische politiek gekomen: de Franstalige vrees economisch te verzanden. Vroeger werd deze angst vertaald in de eis voor meer autonomie. Waar Vlamingen zich tot de jaren zeventig bekommerden om culturele eisen, waren het de Franstalige politieke leiders die sociaal-economische bevoegdheden wilden om de tanende steenkool- en staalindustrie te redden. Wallonië is niet in dat opzet geslaagd. De globale economie veranderde, en Wallonië is daarvan het slachtoffer

geworden, met recessie en werkloosheid tot gevolg. Die vrees voor verarming wordt nu omgekeerd vertaald: men wil verdere bevoegdheidsoverdrachten liever vermijden. En dan komt men tot absurde situatie in de hervormde Financieringswet waarbij Wallonië, Brussel en België structureel gefinancierd worden om verarming tegen te gaan, maar Vlaanderen de rekening mag betalen en dus verarmd. Franstaligen klampen zich vast aan België vanuit de illusie dat Vlaams geld de oplossing is voor alle problemen. Dat kan je tegenover de Vlaamse kiezer niet verdedigen. Simpelweg omdat het niet meer te verdedigen is. Als Paul Magnette, de kroonprins van de PS in zijn boek 'Heil en Onheil van het nationalisme' zegt dat België alleen maar moet blijven bestaan omwille van de sociale zekerheid, dan zegt hij eigenlijk: België moet blijven bestaan zodat Vlaanderen kan blijven betalen. Dat is eigenlijk de Vlamingen in hun gezicht uitlachen. Solidariteit is essentieel, maar solidariteit moet gebaseerd zijn op een democratische legitimiteit. Ontbreekt die basis, dan komt de solidariteit in gevaar.

Maar natuurlijk heb ik begrip voor de Waalse vrees om te verarmen. De sluiting van Arcelor Mittal hier in Luik heeft die vrees nog versterkt. Ik denk dat wij in Vlaanderen niet goed begrijpen hoe hard die sluiting hier in Wallonië is aangekomen. De Waalse staalindustrie, dat is lang het hart geweest van het Waalse zelfbeeld. De trots, de schitterende parel. De Waalse staal was ouder dan België zelf, en dat gaat nu verloren. Als Vlaams-nationalist begrijp ik maar al te goed het belang van regionale trots. Dat is geen economisch fait-divers, dat is een regionaal drama.

Maar Wallonië mag niet bang zijn voor zijn eigen schaduw. De Waalse economie heeft niet enkel een verleden, maar ook een toekomst. Want er is veel om trots op te zijn. Wallonië heeft tal van troeven: een jonge bevolking, dynamische en gemotiveerde ondernemers, een prachtig historisch, cultureel en natuurlijk erfgoed. Er is hier alles aanwezig om de regio er toch boven op te helpen. En toch leeft de angst dat Wallonië het niet alleen kan. Dat het België nodig heeft. Dat het niet kan overleven zonder Vlaanderen. Dat Wallonië, en voor hetzelfde geldt Vlaanderen, te klein is om het op zichzelf te doen.

De vraag is echter of dat ook klopt. Het is correct dat een land niet te klein mag zijn omwille van de schaalvoordelen. In bepaalde beleidsdomeinen telt nu eenmaal de wet van de grote getallen: hoe meer, hoe beter. In de eerste plaats geldt dat voor de interne marktwerking. Hoe groter de afzetmarkt van goederen, en het bereik van consumenten en producenten, hoe meer economische groei wordt gegenereerd. Ook voor veiligheid en defensie zijn schaafeffecten belangrijk. Het ontwikkelen van een veiligheidsstrategie, het opzetten van een legermacht, en de bewapening en organisatie van die legermacht, kan best op zo'n groot mogelijke schaal gebeuren. En ook voor de invloed op de wereldpolitiek is de schaal van belang. Grote landen hebben meer in de pap te brokken. Dat is nu eenmaal zo.

Maar is het geen evidente waarheid dat ook België geen groot land is? Dat het wel zeer veel efficiëntie verliest door het democratisch deficit, en maar weinig schaalvoordeel biedt? Wij zijn nu eenmaal de VS of Duitsland niet. Het komt mij daarom voor dat we voor de zaken die schaalgrootte behoeven eerder naar een Europese toekomst zouden moeten kijken. Voor mij zijn regionalisering en globalisering dus niet tegengesteld, maar juist complementair. En België is het niveau dat tussen deze twee polen geprangd zit, en gedoemd is om geleidelijk aan beide bevoegdheden te verliezen.

Deze toekomst moet niemand beangstigen. Gekwantificeerde data tonen aan dat kleine landen neigen sociaal te homogeniseren: de kloof tussen arm en rijk neemt af. En omwille van hun beperkte grootte, zijn kleine landen ertoe gedwongen open economieën te zijn, een enorm voordeel binnen het globale marktsysteem. Kleine landen kunnen het zich niet permitteren protectionistisch te zijn. Een kleine natie, ingebed in het supranationale niveau van de Europese Unie, is goed uitgerust om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan.

Beste vrienden,

Voor mij zit de toekomst van Wallonië. Zoals ik in het begin zei, op een dag is het aan jullie. Jullie zullen het moeten waarmaken. De uitdagingen zijn enorm.

Ik zit al dertig jaar in de politiek, en al dertig jaar hoor ik dat Wallonië Vlaanderen economisch zal inhalen. Maar dat is nog steeds niet gebeurd. Per 100 inwoners zijn er in Wallonië slechts 62 aan het werk. De werkloosheid in Wallonië is dubbel zo hoog als in Vlaanderen. Investerings zijn in werkelijkheid overheids subsidies, waardoor er een

cirkeleconomie ontstaat. Er wordt geen welvaart gecreëerd, er wordt gewoon geld doorgegeven. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Wallonië een primair deficit heeft van 6,2 miljard euro per jaar.

Wallonië mag zich niet vastklampen aan het verleden. Wat ik ga zeggen, zal moeilijk zijn, ik weet hoe gevoelig het in Wallonië is, maar de grote industrieën zullen hier niet blijven.

Arbeid gaat naar waar arbeid goedkoop is, en dat is niet hier. Wallonië zal zich moeten aanpassen aan die realiteit. En een beleid dat de focus legt op verkapte subsidiëringen en overheidsinterventie, is niet de juiste weg. Een gezond ondernemersklimaat moet gestimuleerd worden, met de nadruk op fiscale voordelen. Zo kan structurele groei, en dus jobs, worden gecreëerd. Aan de andere kant moet de inactiviteit verkleind worden. Meer mensen moeten aan het werk, zodat de fiscale basis vergroot en de afhankelijkheid van de overheid afneemt. Op die manier kan welvaart worden gecreëerd. Welvaart die vervolgens verdeeld kan worden.

Wallonië ligt op het kruispunt van de belangrijkste Europese economische as. Er is in Wallonië de potentie aanwezig om uit te groeien tot een van de meest moderne en attractieve groepipolen van Europa. Wallonië moet evolueren tot een open economie, die in het hart van Europa haar rol kan spelen als transit tussen Frankrijk en Duitsland. En dat is een taak die voor jullie is weggelegd. Als jullie hier afstuderen en zelf op de arbeidsmarkt komen, dan is het aan jullie om verandering te brengen. Jullie zijn de Waalse hoop.

Ik geloof dat Europa en onze regio's de niveaus van de toekomst zijn, waar wij onvermijdelijk naar evolueren. Dat zal in het voordeel zijn van Vlamingen en Walen. Ik droom niet van de grote dag waarop Vlaanderen de onafhankelijkheid uitroept en Wallonië achterlaat in de miserie. Ik, en mijn partij de N-VA, zijn tegen dat soort radicalisme. Wij zijn voorstander van een zachte evolutie naar meer autonomie, naar meer democratie. Een evolutie die Vlaanderen en Wallonië zal versterken en de solidariteit tussen het noorden en het zuiden van het land zal behouden. Vlamingen en Walen zijn geen vijanden. Wij delen het verleden, en wij zullen ook altijd de toekomst delen. De vraag is echter hoe wij die toekomst het best organiseren. En in dat debat zal jullie stem noodzakelijk zijn.

Ik dank u.